

*Кравченко Оксана Олексіївна. доктор педагогічних наук.
доцент. декан факультету соціальної та психологічної
освіти Уманського державного педагогічного університету
імені Павла Тичини (м. Умань)*

ПРАКТИЧНІ ФОРМИ ЗДІЙСНЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ЛЮДИНИ, ЯКА ОПИНИЛАСЯ У СКЛАДНИХ ЖИТТЄВИХ ОБСТАВИНАХ

Соціальна держава передбачає спроможність країни реалізувати ефективну соціальну політику. До того ж «держава добробуту» означає пріоритет прав людини, забезпечення її соціального захисту, безпеки і розвитку.

Соціальний захист є практичною діяльністю щодо реалізації основних напрямів соціальної політики з метою забезпечення права потребуючої людини на гідні умови життя.

На думку К. Дубич, соціальний захист – система матеріальних та юридичних заходів, що здійснюється суспільством і державою з забезпечення мінімально достатніх умов життя, а також підтримки життєдіяльності та існування людини в суспільстві, реалізації її конституційних соціально-економічних і соціально-політичних прав і свобод [1].

Соціальний захист зорієнтований на високий рівень, багатоманіття і дієвість гарантій, тобто на створення умов і засобів, що забезпечують реалізацію і охорону конституційних прав громадян. Ці гарантії розуміються і як обов'язок держави і суспільства створювати відповідні умови для вільного і безперешкодного виконання громадянами своїх прав і обов'язків.

Соціальні гарантії у системі соціального захисту є фундаментом. І від того, на якій основі будується вся система, залежить рівень безпеки життєдіяльності всього суспільства.

Під соціальними гарантіями розуміється обов'язок із забезпечення комплексу елементарних умов життєдіяльності, що формують соціально

рівну доступність усіх членів суспільства до отримання гарантованих життєвих благ і послуг. Забезпечують процес формування системи соціальних гарантій ряд підсистем, які включають правову (механізм розробки і прийняття законодавчих актів у сфері соціального захисту), фінансову (являє собою сукупність джерел фінансування заходів і програм соціального захисту), кадрову (підготовка кадрів фахівців для реалізації заходів і програм соціального захисту), наукову (всебічний розвиток різноманітних напрямів наукових розробок, досліджень) і інформаційну (система соціальної статистики у сфері доходу, потреб, рівня життя та ін.). Кожна відіграє певну визначену і специфічну роль [2].

У цьому відношенні соціальний захист покликаний виявляти причини, що викликають соціальний ризик, оцінювати можливість впливу на них на різних етапах виникнення і розвитку, і забезпечувати формування і реалізацію системи соціальних гарантій на рівні оптимального ризику для існуючих соціально-економічних умов суспільного розвитку.

Соціальний захист і його основа – соціальні гарантії – мають всезагальний характер: охоплюють усі сфери життєдіяльності; захист здійснюється на всіх стадіях життєвого циклу (діти, молодь, робітники, доросле непрацююче населення, пенсіонери); соціальні гарантії поширюються на всі, без виключення, групи. Соціальний захист повинен будуватися з врахуванням соціально-економічного положення, забезпечувати профілактику виникнення соціальної напруги, попереджувати негативні явища і тенденції. Досягнення цієї мети повинно будуватися на використанні стимулюючого підходу, з одного боку, встановлення певних обов'язків держави по відношенню до кожного члена суспільства, з другого – відповідальності за їх невиконання.

Соціальний захист практично здійснюється шляхом надання соціальних послуг. Основними формами надання соціальних послуг є соціальне забезпечення та соціальне обслуговування.

Соціальне обслуговування, спрямоване на підвищення рівня соціального функціонування індивідів і сприяння задоволенню потреб, послаблення соціальних ризиків, складних життєвих обставин через надання соціальних послуг. Важливою характеристикою соціального обслуговування є те, що охоплює собою всі інші, крім грошових виплат, види соціального обслуговування.

Соціальне забезпечення – форма надання соціальних послуг, спрямованих на матеріальне забезпечення певних категорій громадян за рахунок коштів державного бюджету і спеціальних позабюджетних державних фондів, у випадку втрати джерела до існування, понесення додаткових витрат чи відсутності необхідного прожиткового мінімуму з об'єктивних, соціально значимих, обумовлених законодавством, причин з метою вирівнювання соціального положення цих громадян у порівнянні з іншими членами суспільства.

Список використаних джерел:

1. Дубич К. В. Історія і теорія соціального забезпечення в Україні та за кордоном : навчальний посібник \ К. В. Дубич. – Львів: «Магнолія 2006», 2017. – 272 с.
2. Социальная защита. Курс лекций \ Новикова О.Ф., Амоша А.И., Лукьянченко Н.Д. и др. – Донецк: ИЭП АН Украины, 1992. – 177 с.